

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 11 stycznia 2017 r.

Poz. 282

UCHWAŁA NR XXXI/283/2016 RADY GMINY MASŁÓW

z dnia 29 grudnia 2016 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016-2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.), art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014 r., poz. 1446 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016-2019 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Masłów.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Gminy
Masłów

mgr inż. Sylwester Wojtyna

Załącznik do uchwały Nr XXXI/283/2016

Rady Gminy Masłów z dnia 29 grudnia 2016 roku

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

GMINY MASŁÓW NA LATA 2016-2019

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	4
2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	4
3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.....	5
4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	10
4.1 STRATEGICZNE CELE POLITYKI PAŃSTWA W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTKÓW I OPIEKI NAD ZABYTKAMI	10
4.1.1 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2014 - 2017	11
4.1.2 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 wraz z Uzupełnieniem na lata 2004 – 2020	12
4.1.3 Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030	12
4.1.4 Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020	12
4.2 RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MASŁÓW NA LATA 2016 – 2019 Z DOKUMENTAMI WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA I POWIATU	13
4.2.1 Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013 – 2016	13
4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	13
4.2.3 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego	14
4.2.4 Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2014 -2020.....	14
4.2.5 Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do Roku 2020.....	14
5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	15
5.1 RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY Z DOKUMENTAMI WYKONANYMI NA POZIOMIE GMINY	15
5.1.1 Strategia rozwoju gminy Masłów w latach 2015-2025.....	15
5.1.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Masłów.....	16
5.1.3 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy.....	16
5.2 CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ORAZ ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY	17
5.2.1 Zarys historii obszaru gminy	17
5.2.2 Krajobraz kulturowy	19
5.3 ZABYTKI OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY	19
5.3.1 Zabytki wpisane do rejestru zabytków.....	19
5.3.2 Ustalenia ochrony ujęte w przepisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.....	20
5.4 ZABYTKI W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW.....	21
5.5 ZABYTKI O NAJWAŻNIEJSZYM ZNACZENIU DLA GMINY	26

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ.....	26
7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE : PRIORYTETY, KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA.....	28
7.1 PRIORYTETY PROGRAMU	28
7.2 KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU I ZADANIA DO REALIZACJI	29
8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	32
8.1 INSTRUMENTY PRAWNE.....	32
8.2 INSTRUMENTY FINANSOWE	32
8.3 INSTRUMENTY KOORDYNACJI.....	32
8.4 INSTRUMENTY SPOŁECZNE	32
8.4 INSTRUMENTY KONTROLNE.....	32
9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	32
10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	34
ANEKS	35
Załącznik nr 1 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	35
Załącznik nr 2 Wykaz zabytków nieruchomych objętych gminną ewidencją zabytków.....	35
Załącznik nr 3 Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków	36

1. Wstęp

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016-2019 został opracowany na podstawie wytycznych rekomendowanych przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków – *Gminny program opieki nad zabytkami. Poradnik Metodyczny*. Podstawą merytoryczną dla warstwy dokumentacyjnej związanej z historią i dziedzictwem kulturowym na terenie gminy Masłów są informacje zawarte w Monografii etnograficzno-turystycznej gminy Masłów (wydanie II, zmienione i uzupełnione w 2011r.), informacje zawarte w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2012-2015 oraz istniejące dokumentacje obiektów zabytkowych, w tym karty ewidencyjne obiektów architektonicznych przechowywane w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków.

Celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016-2019 jest aktualizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2012-2015 oraz określenie kierunków działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami Gminy Masłów w następnym okresie programowania. Obowiązek ochrony zabytków i opieki nad nimi wynika z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ale także z troski samorządu o zachowanie dziedzictwa kulturowego zgromadzonego na terenie jednostki samorządu terytorialnego jako ważnego czynnika kształtującego tożsamość regionalną jej mieszkańców.

Program Opieki nad Zabytkami jest ważnym dokumentem polityki samorządowej służącym podejmowaniu przemyślanych i planowych działań dotyczących ochrony zabytków kultury materialnej będących świadectwem działalności człowieka a także krajobrazu kulturowego w części dotyczącej elementów przyrodniczych. Program służy także do upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców gminy jako ważnego czynnika społeczno-gospodarczego rozwoju gminy przyczyniając się w ten sposób do poprawy jakości życia wspólnoty samorządowej.

Dokument adresowany jest do wszystkich, którzy mogą wspierać działania samorządu w zakresie poprawy stanu zachowania zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy Masłów, ich wyeksponowania i lepszego wykorzystania do rozwijania turystyki i rekreacji i w ten sposób wykorzystania dziedzictwa kulturowego w procesie rozwoju gminy. Niezbędna jest w tym zakresie współpraca właścicieli i posiadaczy zabytków, środowisk naukowych, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz samorządu gminnego.

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Podstawę prawną opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów stanowi *ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2014 r., poz.1446 z późn. zm.), która w art. 87 ust. 1 zobowiązuje wójta gminy do sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami. Program uchwała rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Program opieki nad zabytkami ma na celu, w szczególności:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej w uchwalanych strategiach i programach;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Przepisy prawne dotyczące ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce zawarte są w następujących aktach prawnych:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 nr., poz. 483 z późn.zm.) stanowi:

- Art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.”
- Art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związku z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.
- Art. 86: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa”.

2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz.1446 z późn. zm.). Ustawa stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce. Określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Ustawa w art. 3 definiuje podstawowe pojęcia w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytki nieruchome są to krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji.

Zabytki ruchome są to dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne (militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i order), wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Zabytki archeologiczne są to pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrole stanu

zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez właściciela lub posiadacza zabytku, polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków: naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Wpis do rejestru zabytków.

Do rejestru zabytków (...) wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. (art. 9 ust.2)

Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywieżenia zabytku za granicę (art. 10 ust.2).

Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. (Dz. U. z 2011 r., poz. 661).

Uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się pod względem krajobrazowym terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy można utworzyć na podstawie uchwały organu stanowiącego gminy po zasięgnięciu uprzedniej opinii właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych; w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, oraz znajdujące się na tych obszarach zabytki.

Ponadto w art. 6 ustawa definiuje między innymi także przedmiot, zakres ochrony zabytków. W myśl tej ustawy ochronie i opiece podlegają (bez względu na stan zachowania):

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
 - α) krajobrazami kulturowymi,
 - β) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - χ) dziełami architektury i budownictwa,
 - δ) dziełami budownictwa obronnego,
 - ε) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - φ) cmentarzami,
 - γ) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - η) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobowości lub instytucji;

- 2) zabytki ruchome będące w szczególności:
 - α) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - β) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły tę kolekcję,
 - χ) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - δ) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - ε) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ust. z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 ze zm.),
 - φ) instrumentami muzycznymi,
 - γ) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - η) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości bądź instytucji,
- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
 - α) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - β) cmentarzyskami,
 - χ) kurhanami,
 - δ) reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochronie mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

W art. 7 ustawy określone zostały formy i sposób ochrony zabytków:

- α) wpis do rejestru zabytków,
- β) uznanie za pomnik historii,
- χ) utworzenie parku kulturowego,
- δ) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 16 ust. 1 ustawy, wskazuje radę gminy jako organ tworzący park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 17, określa sposób zarządzania parkiem oraz zakazy i ograniczenia dotyczące terenu parku.

Art. 18, wymienia dokumenty strategiczne sporządzane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, gdzie uwzględnia się ochronę i opiekę nad zabytkami oraz precyzuje co w szczególności zawierają wymienione koncepcje, strategie, analizy, plany i studia.

Art. 19 ustawy, wskazuje, że studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniają: ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenie, inne zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz parki kulturowe, ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami, strefy ochrony konserwatorskiej ustalone w zależności od potrzeb, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mających na celu ochronę znajdujących się na tych terenach zabytkach.

Art. 21, mówi o ewidencji zabytków jako o podstawie sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art. 22, mówi w jakiej formie są prowadzone ewidencje zabytków krajowe, wojewódzkie i gminne oraz, że włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego nie wpisanego do rejestru wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

Art. 89 ustawy, wskazuje że organami ochrony zabytków są: minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków oraz wojewoda w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn.zm.). W art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawa stwierdza, że „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

4. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz.U z 2016 r., poz. 778 ze zm.) Ustawa w art. 1 ustanawia obowiązek uwzględniania „wymagań ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” w procesie sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także ustalania lokalizacji inwestycji celu publicznego. Ustawa określa także zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczenia terenów na określone cele oraz ustalenia zasad ich zagospodarowania i zabudowy.

5. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 290 z późn. zm.) Ustawa w art. 5 ust. 1 pkt 5 nakazuje by projektowanie i budowa obiektów budowlanych wraz ze związanymi z nimi urządzeniami zapewniało „ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską” Ustawa normuje także ochronę zabytków w procesie przekształcenia, remontu oraz rozbiórki obiektów zabytkowych wprowadzając obowiązek uzyskania przez inwestora uprzedniego pozwolenia właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Ustawa w art. 39 stanowi, że:

1. Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanych wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.
2. Pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków.
3. W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
4. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w sprawie wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektów budowlanych, o których mowa w ust.3 , w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się jako brak zastrzeżeń do przedstawionych we wniosku rozwiązań projektowych.

6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.). W art. 41 ustawa nakazuje by w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzanych przy okazji opracowywania polityk, strategii, planów lub programów „określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania (...) na środowisko, a w szczególności na (...) zabytki (...)”.

7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.). Ustawa ustanawia wojewódzkiego konserwatora zabytków organem właściwym do wydawania zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków.

8. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 1774 z późn. zm.). Ustawa stanowi w art. 6, że „opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki jest celem publicznym. Ustawa normuje także sprawy związane z obrotem nieruchomościami wpisanymi do rejestru zabytków.

9. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tj. Dz.U. z 2012 r., poz. 406 z późn. zm.). Ustawa wymienia sprawowanie opieki nad zabytkami jako jedno z podstawowych zadań instytucji kultury.

10. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817, ze zm.) stanowi, że w ramach ustawy, gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia).

11. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 987, z późn. zm.), która określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania polskich muzeów. Art. 1 ustawy stanowi, że celem muzeum jest „gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów”. Muzea realizują te cele poprzez:

- 1) gromadzenie zabytków w statutowo określonym zakresie,
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów,
- 3) przechowywanie gromadzonych zabytków, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
- 4) zabezpieczanie i konserwację zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody,
- 5) urządzanie wystaw stałych i czasowych,
- 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych,
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej,
- 7a) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę,
- 8) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych,
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji,
- 10) prowadzenie działalności wydawniczej.

12. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t. j. Dz. U. z 2012 poz. 642, z późn. zm.), mówi że zbiory bibliotek mające wyjątkową wartość i znaczenie dla dziedzictwa narodowego stanowią dobro narodowe oraz służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

13. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1506, z późn. zm.). Przepisy tej ustawy regulują ochronę materiałów archiwalnych.

14. Ustawa z dnia 09 października 2015 roku o rewitalizacji (tj. Dz. Ust. Z 2015 roku poz. 1777, z zm.) w art. 17 ust. 2 ustanawia obowiązek zaopiniowania projektu rewitalizacji z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie form ochrony zabytków.

15. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (tj. Dz. Ust. Z 2015 roku poz. 774 ,ze zm.) wprowadziła szereg zmian w wielu ustawach między innymi:

- ustawie o drogach publicznych,
- ustawie Prawo budowlane,
- ustawie Prawo ochrony środowiska,
- ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawie o ochronie przyrody,
- ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zwiększając w ten sposób prawne możliwości ochrony krajobrazu.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016-2019 jest zgodny z założeniami dokumentów programowych na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym oraz powiatowym.

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami Na poziomie ogólnokrajowym strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wynikają z następujących dokumentów:

- 1) Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017,
- 2) Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 wraz z uzupełnieniem na lata 2004-2020,
- 3) Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030,
- 4) Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020.

4.1.1 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2014 - 2017

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami najważniejszym dokumentem definiującym politykę państwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Polski jest krajowy program opieki nad zabytkami. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 został przyjęty Uchwałą nr 125/2014 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2014 roku. Celem tego Programu jest stworzenie warunków do skutecznego sprawowania ochrony i opieki nad zabytkami. Zgodnie z treścią Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2014-2017 celem głównym w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest:

- wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków

Realizację celu głównego zapewnić mają trzy cele szczegółowe:

- 1) wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków,
- 2) wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,
- 3) tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Cel szczegółowy 1 - wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków

Kierunki działania:

- 1) porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych,
- 2) przygotowanie ratyfikacji Konwencji UNESCO ds. ochrony dziedzictwa podwodnego,
- 3) wypracowanie jednolitych standardów działania konserwatorskiego odnoszących się do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomych zgodnie z obowiązującą doktryną konserwatorską,
- 4) wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego,
- 5) opracowanie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych,
- 6) opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków,
- 7) realizacja badań w ramach AZP na obszarach szczególnie istotnych, ze względu na zagrożenie dla dziedzictwa archeologicznego.

Cel szczegółowy 2- wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków

Kierunki działania:

- 1) zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach,
- 2) wypracowanie standardów pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną,
- 3) podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków,
- 4) merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.

Cel szczegółowy 3 - tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji

Kierunki działania:

- 1) przygotowanie ratyfikacji Konwencji Ramowej Rady Europy ws. Znaczenia Dziedzictwa Kulturowego dla Społeczeństwa, Faro 2005,
- 2) wspieranie budowania świadomości społecznej w funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych,
- 3) promocja zasobu dziedzictwa kulturowego za pośrednictwem internetu,
- 4) zwiększanie dostępu do zasobów dziedzictwa kulturowego i ułatwienie jego odbioru społecznego.

4.1.2 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 wraz z Uzupełnieniem na lata 2004 – 2020

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury jest pierwszoplanowym dokumentem na poziomie rządowym określającym zasady prowadzenia polityki państwa w zakresie dziedzictwa kultury, a także polityki kulturalnej w warunkach rynkowych. W przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 roku strategii, zdefiniowano misję państwa w sferze działalności kulturalnej jako „zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów”. Celem strategicznym określonym w Narodowej Strategii Rozwoju Kultury jest:

- zrównoważony rozwój i wspieranie kultury w regionach;
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego;
- kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Do celów częściowych odnoszących się do dóbr kultury strategia zalicza między innymi:

- zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków;

- modernizacja i rozbudowa infrastruktury w zakresie kultury;
- systematyczna poprawa warunków działalności artystycznej.

Strategia podkreśla rangę regionów nie tylko jako ważnych jednostek podziału terytorialnego kraju, ale także miejsc gdzie zaangażowanie samorządu województwa przy wsparciu posiadanych instrumentów finansowych może mieć bardzo realny wpływ na poziom realizacji polityki państwa w zakresie kultury.

4.1.3 Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030

Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 239 z dnia 13 grudnia 2011 roku normujący główne założenia polityki państwa w zakresie zapewnienia ładu przestrzennego Polski. Celem strategicznym państwa w zakresie zagospodarowania przestrzennego jest zgodnie z Koncepcją efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanego potencjału gospodarczego do zapewnienia konkurencyjności, wzrostu zatrudnienia, a także poprawy sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w dłuższej perspektywie czasowej. Koncepcja definiuje zasady i działania, których realizacja zapobiegać będzie powstawaniu konfliktów w zakresie zagospodarowania przestrzennego i zapewni odpowiedni poziom bezpieczeństwa (w tym bezpieczeństwa powodziowego) co jest ważne z punktu widzenia ochrony dziedzictwa kulturowego, głównie zabytków nieruchomych.

4.1.4 Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020

Strategia została przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 61 z dnia 26.03.2013 roku. W strategii zapisano iż dziedzictwo kulturowe jest nie tylko przedmiotem ochrony, ale także dobrem narodowym, które może i powinno być wykorzystywane do obecnego i przyszłego rozwoju kraju. Strategia wymienia wśród dziedzictwa kulturowego nie tylko dobra materialne w zakresie kultury, ale także wartości artystyczne i poznawcze stanowiące naszą tożsamość narodową i świadectwo historii Polski.

4.2 Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016 – 2019 z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

4.2.1 Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013 – 2016

Dokumentem zawierającym cele w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego województwa świętokrzyskiego jest Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013-2016 przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XXIX/524/13 z dnia 25 marca 2013 roku. Głównym i najważniejszym założeniem programu czyli celem generalnym jest:

- **ochrona i zachowanie materialnego oraz niematerialnego dziedzictwa kulturowego województwa świętokrzyskiego.**

Realizację celu generalnego zapewnić mają trzy cele szczegółowe:

- 1) ochrona i zachowanie dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego,
- 2) rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego,
- 3) tworzenie warunków do wzmacniania tożsamości regionalnej w oparciu o dorobek kultury materialnej i niematerialnej województwa.

Cel szczegółowy 1- ochrona i zachowanie dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego

Kierunki działań:

- 1) rozpoznanie i dokumentacja zasobów dziedzictwa kulturowego,
- 2) ochrona zabytków ruchomych,
- 3) ochrona zabytków nieruchomych,
- 4) ochrona zabytków archeologicznych,

- 5) ochrona zabytkowych układów architektonicznych,
- 6) tworzenie warunków dla powstania i rozwoju parków kulturowych oraz ochrona krajobrazu kulturowego.

Cel szczegółowy 2 – rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego

Kierunki działań:

- 1) poprawa dostępu do zasobów dziedzictwa kulturowego,
- 2) promocja zasobów dziedzictwa kulturowego,
- 3) wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w rozwoju województwa.

Cel szczegółowy 3 – tworzenie warunków do wzmacniania tożsamości regionalnej w oparciu o dorobek kultury materialnej i niematerialnej województwa

Kierunki działań:

- 1) kultywowanie tradycji w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego,
- 2) popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym województwa świętokrzyskiego.

4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 r. przyjętej Uchwałą Nr XLII/508/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dn. 26 października 2006 r. za główną misję uznano podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego oparte na zintegrowanym rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Jednym z celów warunkowych tych działań jest zawarta w strategii ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury. Wśród priorytetów tych działań wyróżniono ochronę i udostępnienie dziedzictwa kulturowego jako istotny element wpływający na pozytywny wizerunek regionu oraz podstawę jego oferty turystycznej. Strategia wskazuje jednocześnie, że udostępnienie obiektów zabytkowych oraz ich promocja przyczyni się zarówno do stworzenia nowych miejsc pracy jak również pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków na ich renowację. Podkreślono również konieczność kultywowania tradycji i zasobów kultury niematerialnej połączonej z tworzeniem regionalnych i lokalnych produktów turystycznych.

Priorytet 1 – tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji

Kierunki działań:

- 1) rozwój infrastruktury turystycznej województwa świętokrzyskiego,
- 2) wspieranie procesów tworzenia lokalnych i regionalnych produktów turystycznych,
- 3) podejmowanie działań mających na celu podnoszenie jakości usług turystycznych,
- 4) rozwój zintegrowanego systemu promocji i informacji turystycznej województwa,
- 5) oznakowanie i udostępnienie atrakcji turystycznych województwa dla zwiedzających,
- 6) rozbudowa i modernizacja obiektów bazy sportowo-rekreacyjnej województwa.

Priorytet 2 – ochrona i udostępnianie dziedzictwa kulturowego

Kierunki działań:

- 1) zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu i podejmowanie działań na rzecz ochrony zabytków,
- 2) unowocześnienie istniejącej infrastruktury dotyczącej kultury,
- 3) zwiększenie udziału i roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości w regionie,
- 4) działania na rzecz poprawy warunków funkcjonowania instytucji artystycznych,
- 5) unowocześnienie warunków funkcjonowania bibliotek, upowszechnienie nowoczesnych usług bibliotecznych między innymi poprzez wprowadzenie do bibliotek technologii informatycznych,
- 6) wprowadzenie do systemu organizacji działalności kulturalnej i upowszechnianiu kultury nowoczesnych, innowacyjnych rozwiązań,
- 7) poprawa dostępności do oferty w zakresie kultury dla mieszkańców regionu poprzez wspieranie instytucji kultury,

- 8) tworzenie nowych miejsc pracy w obszarze ochrony i udostępniania dziedzictwa kulturowego regionu.

4.2.3 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Dokument został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XLVII/833/14 z dnia 22 września 2014 roku. Plan zagospodarowania przestrzennego podkreśla znaczenie dziedzictwa kulturowego województwa i przewiduje jego ochronę zapewnioną poprzez właściwą politykę przestrzenną województwa.

4.2.4 Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2014 -2020

Strategia opracowana została przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego w roku 2014 i jest najważniejszym dokumentem w zakresie rozwoju turystyki w regionie w najbliższych latach. Strategia stanowi, że rozwój działalności kulturalnej stanowi stymulator rozwoju turystyki. Dokument wskazuje na najważniejsze walory turystyczne województwa wymieniając wśród nich również obiekty zabytkowe, muzea, a także imprezy kulturalne organizowane na terenie województwa.

4.2.5 Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do Roku 2020

Strategia przyjęta została uchwałą Rady Powiatu Kieleckiego nr XXVII/22/10 z dnia 30 marca 2010 roku. Strategia określa misję rozwoju powiatu kieleckiego jako „podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu kieleckiego oraz poprawa standardu usług publicznych poprzez realizowanie polityki zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie walorów kulturowych i turystycznych powiatu.” Pełnienie tej misji odbywa się poprzez realizację trzech celów strategicznych:

- 1) rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych,
- 2) ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dóbr kultury,
- 3) rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.

W ramach realizacji celu strategicznego II – Ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dóbr kultury przewiduje się trzy priorytety:

- priorytet 1 – ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego,
- priorytet 2- ochrona i optymalne wykorzystanie dóbr kultury,
- priorytet 3- rozwój turystyki oraz tworzenie i modernizacja infrastruktury kulturowej i turystycznej.

W ramach priorytetu 2 – ochrona i optymalne wykorzystanie dóbr kultury Strategia Rozwoju Powiatu do Roku 2020 przewiduje realizację zadania o treści: renowacja, rewitalizacja i konserwacja zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego z terenu powiatu kieleckiego. Natomiast w priorytecie 3 – rozwój turystyki oraz tworzenie i modernizacja infrastruktury kulturowej i turystycznej w strategii przewidziano następujące zadania:

- 1) tworzenie i promocja oferty kulturalnej i turystycznej powiatu kieleckiego,
- 2) promocja i upowszechnianie folkloru i kultury mieszkańców powiatu kieleckiego,
- 3) wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej,
- 4) prowadzenie punktu informacji turystycznej.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1 Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016-2019 wykazuje zgodność z celami wszystkich dokumentów strategicznych opracowanych i przyjętych do realizacji na poziomie gminy. Do dokumentów tych należy zaliczyć:

- Strategię rozwoju Gminy Masłów na lata 2015-2025
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy

5.1.1 Strategia rozwoju Gminy Masłów na lata 2015-2025

Strategia rozwoju Gminy Masłów na lata 2015-2025 przyjęta została uchwałą Rady Gminy Masłów nr XVI/129/15 z dnia 26 listopada 2015 roku. W rozdziale 2.5.3.4 Zabytki podkreślono szczególną rolę zabytków jako obiektów o znaczeniu turystycznym i ich roli w rozwoju turystyki w gminie. W analizie SWOT w części Kapitał Kultury i Wizerunku, występowanie zabytków na terenie gminy oraz dużą aktywność w organizowaniu i upowszechnianiu kultury wskazano jako czynniki mocnych stron samorządu sprzyjające rozwojowi gminy. Definiując wizję rozwoju gminy w oddziale 5 strategii przyjęto między innymi, że „Gmina Masłów dba o lokalną tradycję i kulturę stwarza warunki do uprawiania sportu, rekreacji oraz spędzania wolnego czasu”. Celem głównym – misją strategii jest „zapewnienie zrównoważonego wzrostu poziomu jakości życia mieszkańców oraz poprawa uwarunkowań społeczno – gospodarczych i środowiskowych na terenie Gminy Masłów. Dla realizacji tego celu wypracowano siedem celów szczegółowych, z których cel 3 – Kultura i turystyka wizytówką Gminy Masłów w sposób szczególny odnosi się do obszaru dziedzictwa kulturowego gminy.

Cel szczegółowy 3 – Kultura i turystyka wizytówką Gminy Masłów

Kierunki działania :

- 1) efektywna promocja turystyki i zasobów kulturowych – stworzenie marki gminy,
- 2) wsparcie aktywności kulturalnej w gminie,
- 3) ochrona dziedzictwa kulturowego i miejsc cennych przyrodniczo,
- 4) rewitalizacja obszarów wiejskich,
- 5) rozwój usług kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.

5.1.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Masłów

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Masłów opracowane zostało przez Masterplan Rafał Kozieł z siedzibą w Piekoszowie i przyjęte uchwałą Rady Gminy Masłów nr XXVIII/253/2016 w dniu 25 listopada 2016 roku.

Nowe studium uwzględnia problematykę środowiska kulturowego, w tym:

- stref ochrony konserwatorskiej,
- obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków,
- stanowisk archeologicznych w gminie,
- wszelkich form ochrony przyrody występujących na terenie gminy w tym obszaru chronionego krajobrazu.

Studium wskazuje obiekty, budynki i zespoły zabudowy oraz fragmenty krajobrazu objęte ochroną konserwatora zabytków. W wyszczególnionych rozdziałach zawarte zostały opisy stanu zachowania poszczególnych obiektów wraz z wykazem działań, które są postulowane dla zachowania walorów kulturowych gminy. Wymieniono obiekty, które kwalifikują się do wpisu w rejestrze zabytków oraz obszary, którym gmina może nadać status prawem chronionego krajobrazu, użytku ekologicznego lub też stanowiska dokumentacyjnego. Przede wszystkim wyznaczono miejsca i zakres współdziałania w zakresie ochrony środowiska

kulturowego z wojewódzkim konserwatorem zabytków, nadzorem archeologicznym i wojewodą.

5.1.3 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy

Na terenie Gminy Masłów obowiązuje 12 planów miejscowych uchwalonych w latach 2008-2010 dla poszczególnych sołectw oraz 12 zmian jednostkowych do tych planów. W procesie opracowania, opiniowania i uzgadniania tych dokumentów stosownie do wymogów wynikających z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dopełniono obowiązku uzgodnienia ich z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Ustanowione zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej zawierają określenie obiektów i terenów chronionych, w tym nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów. Ustalenia planów w tym zakresie opisano w pkt 5.3.2 Programu.

5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1 Zarys historii obszaru gminy

Gmina Masłów leży w północnej części województwa świętokrzyskiego, wchodzi w skład powiatu kieleckiego ziemskiego. Południowo-zachodnią granicę gminy stanowią Kielce. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski Gmina Masłów wchodzi w skład makroregionu Wyżyny Kieleckiej i mezoregionu Gór Świętokrzyskich. Obszary leśne zajmują 39 % powierzchni gminy. W północnej części gminy ekosystem leśny to pozostałość dawnej Puszczy Świętokrzyskiej i w znakomitej większości stanowi lasy ochronne. Gmina Masłów odznacza się wybitnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i z tego powodu została w całości objęta prawną ochroną przyrody. Jej północno-wschodnie obrzeża położone są w Świętokrzyskim Parku Narodowym i jego otulinie. Pozostała część gminy objęta została Podkieleckim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Najcenniejsze przyrodniczo drzewa oraz odsłonięcia skalne zostały objęte ochroną w formie pomników przyrody.

Na terenach na których obecnie znajduje się Gmina Masłów istnieją stanowiska archeologiczne potwierdzające zaludnienie tych ziem w czasach prehistorycznych. Południowo - zachodnia część gminy Masłów, podobnie jak część miasta i gminy Kielce oraz gminy Górnio została objęta badaniami archeologicznymi, powierzchniowymi. Przeprowadzono je w kilku etapach od marca 1999 roku do października 2000 r. Kwerenda, którą objęto archiwa: Wydziału Archeologicznego WO SOZ w Kielcach, Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Archeologicznego w Krakowie i Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, ujawniła na tym obszarze kilkanaście stanowisk, głównie znanych z wcześniejszych badań J. Kuczyńskiego. Uwzględniono również stanowiska, które nie znalazły się w dokumentacji AZP z 1980r. W trakcie badań zweryfikowano pozytywnie jedynie stanowisko w Woli Kopcowej (AZP 58-63/7). Nowo odkryte stanowiska należą do kategorii śladów osadnictwa. Większość zweryfikowanych i odkrytych stanowisk – ogółem 28, znajduje się w sąsiedztwie dolin rzecznych i dolin strumieni. Duża część stanowisk z badań J. Kuczyńskiego jest położona na stokach niewielkich wzniesień związanych z ww. dolinami. Ślady osadnictwa odkryte w południowej części terenu objętego badaniami wystąpiły na terenach pagórkowatych poza dolinami. Podsumowując należy zwrócić uwagę na związek wykrytych faktów osadniczych z siecią hydrograficzną.

Po raz pierwszy nazwa Masłów pojawia się w 1573 roku. Pochodzi ona od staropolskiej nazwy osobowej - Masło. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego wydany pod koniec XIX wieku zamieszcza następujące, krótkie opisy niektórych miejscowości Gminy Masłów. **Masłów** – wieś, powiat kielecki, gmina Dąbrowa, parafia Kielce, leży o milę od Kielc, przy drodze bitej kielecko-radomskiej. Posiada szkołę początkową i urząd gminy. Masłów był częścią dóbr biskupów krakowskich. Po przejściu dóbr biskupów krakowskich na własność skarbu Królestwa za czasów Dyrekcji Głównej Górniczej w Kielcach po roku 1816, Masłów należał do tzw. dóbr górniczych ekonomii Kielce. W roku 1827 liczył 47 domów i 819 mieszkańców. Przypuszczalnie w XVII w. istniała tu kaplica a przy niej cmentarz grzebalny. Dowodem tego może być tablica nagrobna zmarłej w 1653 roku Katarzyny Jurkiewiczówny zlokalizowana przy dzisiejszym kościele. Według podań księdza W. Sierakowskiego, od 1835 roku w omawianej kaplicy odprawiane były nabożeństwa niedzielne i świąteczne. W 1876 roku kaplica została generalnie przebudowana według projektu Franciszka Kowalskiego przez miejscowych włościan starających się o stworzenie samodzielnej parafii. Około 1890 r. kaplica stała się filialnym kościołem parafii św. Wojciecha w Kielcach. Na mocy dekretu biskupa Augustyna Łosińskiego ogłoszonego w 1918 roku, w Masłowie erygowano Parafię pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego. W latach 1927 – 1937 wybudowano obecny kościół. Ważnym dla Masłowa przedsięwzięciem było wybudowanie lotniska oddanego do użytku w dniu 27 czerwca 1937 roku. Na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z dnia 8 grudnia 1972 roku, Masłów został siedzibą gminnej rady narodowej Gminy Masłów utworzonej z dniem 1 stycznia 1973 roku. W skład nowo utworzonej gminy weszły obszary sołectw: Barcza, Brzezinki, Ciekoty, Dąbrowa, Wiśniówka, Masłów Drugi, Masłów Pierwszy, Mąhocice Kapitulne, Mąhocice Scholasteria i Wola Kopcowa, które stanowiły wcześniej Gminę Dąbrowa. Najważniejszym wydarzeniem we współczesnych dziejach Masłowa był pobyt w Masłowie Papieża Jana Pawła II w dniu 3 czerwca 1991 roku. W 25 rocznicę tego wydarzenia w centrum Masłowa, obok lotniska stanął pomnik Świętego Jana Pawła II.

Mąhocice – Mąkocice (Mochoczczice) wieś, powiat kielecki, gmina Górnio, parafia Leszczyny, leży na południowym stoku Łysogór nad rzeczką, która od wsi bierze nazwę Mąhockiej albo Mąkockiej. Stanowiła własność biskupów krakowskich (dług. 1456 m) a następnie należała do ekonomii kieleckiej dóbr rządowych. Było tu wójtostwo i osada młynarska.

Wiśniówka – góra w paśmie Łysogór, wznosi się ponad wsią Kajetanów, w powiecie kieleckim, gmina Samsonów.

Domaszowice - Domaszewice, wieś w powiecie kieleckim, gmina Dąbrowa, parafia Kielce. Posiada szkołę wiejską. W 1827 roku było tu 63 domy i 353 mieszkańców. W późniejszych latach (1930 roku) przez Domaszowice kursowała kolejka wąskotorowa z Kielc przez m.in. Domaszowice, Cedzynę, Radlin do Daleszyc.

Brzezinki – wieś nad rzeką Czarną Nidą, powiat kielecki, gmina Dąbrowa, parafia Kielce. Leży na wyniosłości ponad bagnistymi lasami i błotami ciągnącymi się od północy i wschodu po brzegach Czarnej Nidy. W 1827 roku było tu 41 domów i 269 mieszkańców. Istnieje tu szkoła wiejska.

Ciekoty – Ciekoty, wieś powiat kielecki, gmina Dąbrowa, parafia Leszczyny. W roku 1827 Ciekoty były osadą górniczą rządową, która liczyła 6 domów i 21 mieszkańców, natomiast 1829 roku istniał tu folwark z ogrodem dzierżawiony od 1869 roku przez ojca Stefana

Żeromskiego.

Dąbrowa – wieś rządowa, powiat kielecki, gmina Dąbrowa, parafia Kielce. Leży w dolinie, wśród południowej odnogi pasma Łysogór w pobliżu Kielc i traktu bitego z Kielc do Radomia, posiada szkołę wiejską i garbarnię. W 1827 roku było tu 57 domów i 304 mieszkańców.

5.2.2 Krajobraz kulturowy

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 3 pkt 14 definiuje pojęcie krajobrazu kulturowego jako „postrzegana przez ludzi przestrzeń zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka”. Oznacza to, że do krajobrazu kulturowego zaliczyć możemy ukształtowanie terenu, układy zieleni a także założenia urbanistyczne i ruralistyczne. Jest to więc fragment przestrzeni geograficznej będący wynikiem przekształcenia krajobrazu naturalnego spowodowanego działalnością człowieka w ramach poszczególnych grup kulturowych. Gmina Masłów cechuje się szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi potwierdzeniem czego jest objęcie całego terenu różnymi formami ochrony przyrody. Znaczną powierzchnię gminy zajmują lasy. Dominuje rolnicze wykorzystanie ziemi uprawnej, chociaż warunki glebowe nie należą do najlepszych. Cechą charakterystyczną działalności rolniczej jest znaczne rozdrobnienie własności ziemi. W gminie dominuje krajobraz wiejski. Układ osadniczy tworzy dwanaście sołectw. Generalnie przeważa zabudowa skupiona mieszkaniowa jednorodzinna z elementami zabudowy zagrodowej, wzdłuż istniejących dróg. Jedynie w miejscowości Wiśniówka występuje zabudowa osiedlowa jako pozostałość po dawnym osiedlu robotniczym powstałym przy kopalni kamienia. Istotny wpływ na procesy urbanistyczne w gminie obecnie ma sąsiedztwo Miasta Kielce zważywszy na panującą od kilku lat tendencję wyprowadzania się mieszkańców miast do sąsiadujących z miastem gmin. W wyniku tego powstają na terenie Gminy Masłów skupiska zwartej zabudowy mieszkaniowej. Nasila się także negatywna tendencja rozbierania starych, drewnianych, często bardzo ciekawych architektonicznie drewnianych chałup stanowiących do niedawna podstawowe budynki mieszkalne i budynków gospodarczych.

5.3 ZABYTKI OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prawnymi formami ochrony obiektów zabytkowych w Polsce są:

- 1) wpis do rejestru zabytków prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- 2) uznanie za pomnik historii,
- 3) utworzenie parku kulturowego,
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na terenie Gminy Masłów nie ma obiektów uznanych za pomnik historii, nie utworzono także parku kulturowego.

5.3.1 Zabytki wpisane do rejestru zabytków

W rejestrze zabytków województwa świętokrzyskiego prowadzonym przez

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach wpisano 4 obiekty nieruchome z terenu Gminy Masłów. Szczegółowe dane wpisów przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Wykaz zabytków nieruchomych z terenu Gminy Masłów wpisanych do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego.

L p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Data wpisu
1	Ciekoty	Park podworski	Ciekoty	A.416	04.11.2009r.
2	Domaszowice	Kaplica pw. MB Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru	Domaszowice-Stara Wieś	A.418	04.11.2009r.
3	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	Góra Radostowa	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	A.316	17.08.2009r.
4	Wola Kopcowa	Kaplica	Wola Kopcowa	A.417	07.08.2012r.

5.3.2 Ustalenia ochrony ujęte w przepisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

W rozdziale 4 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectw: Brzezinki, Ciekoty Dąbrowa, Dolina Marczakowa, części Sołectwa Domaszowice, Masłów Pierwszy, Masłów Drugi, Mąchocice Kapitulne, Mąchocice Scholasteria, Wiśniówka, Wola Kopcowa, zapisano zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

1. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków, podlegające prawnej ochronie dóbr kultury na podstawie przepisów szczególnych, podlegają następującym warunkom zagospodarowania:

- utrzymanie i zakaz przekształceń powodujących obniżenie ich wartości historycznych, estetycznych lub architektonicznych,
- dopuszcza się przebudowę, nadbudowę i rozbudowę oraz zmianę funkcji obiektów zabytkowych przy zachowaniu cech stylowych, gabarytów bryły, kształtu dachu i detalu architektonicznego,
- rozbiórka obiektów może być przeprowadzona w przypadkach uzasadnionych po uzyskaniu pozytywnej opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków i wykonaniu na koszt inwestora inwentaryzacyjnej dokumentacji pomiarowo-fotograficznej,
- dopuszcza się lokalizację nowych budynków na tych samych działkach, na których znajdują się w/w obiekty i zespoły zabytkowe oraz działkach do nich przyległych, pod warunkiem zharmonizowania skali zabudowy historycznej i współczesnej oraz wkomponowania elementów współczesnych w sposób nie naruszający charakteru miejsca i gabarytów obiektów historycznych,
- projekty zmian związane z naruszeniem elementów konstrukcyjnych lub przekształceniem wyglądu zewnętrznego wymienionych obiektów i zespołów zabytkowych oraz działek do nich przyległych, mogą być realizowane w porozumieniu z właściwym organem ds. ochrony zabytków.

2. Na wyznaczonych terenach stanowisk archeologicznych (strefa archeologicznej ochrony biernej) obowiązują następujące zasady i wymagania ochrony:

- zakaz dewastacji terenu poprzez zmiany ukształtowania terenu,

- wszelka działalność inwestycyjna wymaga uzgodnień z właściwym organem ds. ochrony zabytków,
- nakaz objęcia wszelkich robot ziemnych na terenie strefy nadzorem archeologicznym lub wyprzedzającymi inwestycję badaniami ratowniczymi prowadzonymi na koszt inwestora.

3. W **strefie ochrony konserwatorskiej** Góry Radostowej obowiązują następujące zasady zagospodarowania:

- użytkowanie terenu objętego ścisłą ochroną winno się ograniczać do upraw rolniczych i leśnych,
- nie dopuszcza się nowej zabudowy budynkami letniskowymi, mieszkalnymi, gospodarczymi, produkcyjnymi, garażami,
- zakazuje się dokonywać sprzedaży terenu na działki letniskowe i ogradzać,
- zabrania się wydobywania kamienia.

4. Ochroną zostały objęte znajdujące się na terenie sołectwa **dobra kultury współczesnej** (nie wpisane do rejestru bądź ewidencji zabytków), w szczególności: pomniki, krzyże i figury przydrożne, mogiły znajdujące się poza cmentarzami, dla których ustalono następujące zasady:

- utrzymuje się obiekty stanowiące dobra kultury współczesnej z zachowaniem ich substancji i detali technicznych,
- zakazuje się przekształcania obiektów w sposób powodujący obniżenie ich wartości kulturowych,
- dopuszcza się przebudowę obiektów pod warunkiem, że nie spowoduje ona utraty cech obiektu.

5.4 ZABYTKI W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Zgodnie z art. 22 ust 4 ustawy Gmina Masłów prowadzi gminną ewidencję zabytków, do której wpisuje się zabytki przedstawiające szczególne znaczenie ze względu na metrykę, wartości historyczne lub artystyczne. Wpisu do ewidencji dokonuje się po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Gminna ewidencja zabytków stanowi podstawę do sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami. W Gminie Masłów prowadzona jest Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Masłów na podstawie Zarządzenia Nr 47/2013 Wójta Gminy Masłów z dnia 27 marca 2013 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Masłów oraz Zarządzenia Nr 114/2016 Wójta Gminy Masłów z dnia 20 października 2016 roku w sprawie zmiany zarządzenia nr 47/2013 z dnia 27 marca 2013 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Masłów. Szczegółowy wykaz zabytków ujętych w przedmiotowej ewidencji znajduje się w Załączniku nr 2 do Programu.

W ewidencji znajdują się:

- **obiekty architektury sakralnej**
Zespół Kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego w Masłowie Pierwszym
Kaplica w Woli Kopcowej
Kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru – Domaszowice – Stara Wieś
- **cmentarze**
Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki stary w. w Brzezinkach
Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Brzezinkach
Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Masłowie Pierwszym
- **Park Podworski w Ciekotach**
- **Góra Radostowa**
- **Świetlica wiejska-dawna szkoła podstawowa w Barczy**
- **Młyn elektryczny w Masłowie Pierwszym**

- **Administracja kamieniołomów -budynek administracyjno-socjalny (dawna szkoła)**
- **Osiedle robotnicze (38 domów drewnianych) w Wiśniówce**
- **Figurka Św. Jana Nepomucena w Woli Kopcowej**

Zespół Kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego w Masłowie Pierwszym.

Parafia Przemienienia Pańskiego została erygowana 19.IV.1918 r. przez biskupa Augustyna Łosińskiego, wydzielono ją z macierzystej parafii Św. Wojciecha w Kielcach. Kościół murowany zbudowano w latach 30-tych XX wieku na podstawie projektu architekta Jana Sasa – Zubrzyckiego, na miejscu drewnianego kościoła z 1835 r. Omawiany kościół był konsekrowany 5.VI. 1960 r. przez biskupa Jana Jaroszewicza. Obiekt ten remontowano kilkakrotnie w 1977 r. i w 1983 r. Kapitałny remont organów przeprowadzono w 1992 r., natomiast polichromię odnowiono w 1993 r. Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego jest usytuowany na niewielkim wzniesieniu. Wspaniałej iluminacji kościoła gmina zawdzięcza wygraną w konkursie „Na najlepiej oświetloną gminę roku 2003”.

Kaplica pw. Św. Józefa Robotnika – Wola Kopcowa

Występuje kilka teorii lokalizacji omawianej kaplicy. Pierwsza z nich głosi, iż kaplica ta stała w XIX w. na tzw. Kopcówkach koło Cedzyny, skąd przeniesiono ją w obecne miejsce w połowie stulecia. Druga teoria wiąże powstanie kaplicy z działalnością kanonika katedry kieleckiej – księdza Józefa Ćwiklińskiego, którego inicjatywie przypisuje się powstanie ok. 13 kaplic w okolicach miasta Kielce, m.in. tej, w Woli Kopcowej. Z dniem 17 kwietnia 1918 r. Wola Kopcowa przestała należeć do parafii katedry kieleckiej i przeszła w obręb tworzonej wówczas parafii w Masłowie. Jest to kaplica drewniana, bezstylowa o konstrukcji zrębowej, z zewnątrz szalowana deskami, wewnątrz otynkowana. Posiada krokwiowo – jętkową konstrukcję dachu. Na dachu pokrytym gontem wznosi się sześcioboczna sygnaturka i cebulasty hełm blaszany z krzyżem. Omawiana kaplica jest jednonawowa. Do prostokątnej nawy przylega zamknięte trójbocznie prezbiterium. Przy kaplicy znajdują się dwie małe przybudówki – od pn. – zakrystia a od zach. – kruchta frontowa. Wewnątrz znajduje się obraz Matki Boskiej Częstochowskiej w klasycystycznej oprawie.

Kaplica p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru – Domaszowice – Stara Wieś

Kaplica ta jest jedną z 13 kaplic ufundowanych przez wspomnianego wyżej ks. Ćwiklińskiego, prałata, scholastyka katedry kieleckiej, który w latach 80-tych rozbudowywał kościół św. Wojciecha w Kielcach, do parafii którego w 1889r. została włączona omawiana kaplica. Obiekt ten posiada cechy budownictwa miejscowego oraz neogotyku (wieża) i ma duże walory krajobrazowe. Kaplica leży w rozwidleniu drogi tworzącym mały plac otoczony od: zachodu i południowego wschodu zagrodami wiejskimi, od południa niezabudowany, stąd roztacza się rozległy widok. Ta orientowana kaplica, pierwotnie cmentarna leży na małym, zadrzewionym cmentarzu, otoczonym murem. Przy murze, na kamiennym postumencie znajduje się żeliwny krucyfiks. Omawiany zabytek został założony na planie leżącego prostokąta z węższym, półkoliście zamkniętym prezbiterium, 3 kondygnacyjną wieżyczką od zachodu i zakrystią przylegającą do południowej ściany prezbiterium. Różnicowanie przestrzenne bryła zawdzięcza różnicom wysokości pomiędzy nawą a zakrystią. Wieżba jest konstrukcji krokwiowej, dach pokryty jest blachą ocynkowaną. Wewnątrz znajdują się ołtarze drewniane, w ołtarzu w prezbiterium jest współczesny obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, w ołtarzu poł. – obraz Św. Franciszka, w ołtarzu półn. – obraz Św. Floriana. Przy wejściu znajduje się kropielnica z piaskowca, natomiast ponad nią tablica pamiątkowa.

Park podworski – Ciekoty

Jedynym przykładem założenia dworsko – parkowego a w zasadzie jego reliktem na terenie gminy Masłów jest park podworski w Ciekotach, gdzie swoje dzieciństwo spędził Stefan Żeromski. Z danych przedstawionych przez mgr D. Uruską w „Katalogu Zabytkowych założeń zielonych w województwie kieleckim” wynika, że już w 1829 r. istniał tu folwark z ogrodem. Wg dokumentów Dyrekcji Ubezpieczeń z 1857 r., zabudowania dworskie we wsi Ciekoty należały do rządu. Wykaz nieruchomości obejmował następujące zabudowania dworskie: dom mieszkalny pod gontem, dom mieszkalny pod gontem przystawiony winklem, obora drewniana pod słomą, stajnia drewniana pod słomą, stodoła drewniana pod słomą, młyn wodny pod gontem. Od 1869 r. folwark ten dzierżawił od rządu Wincenty Żeromski ojciec Stefana Żeromskiego. Wybitny pisarz spędził tu dzieciństwo i młodość do 1883 r. Opisy Ciekot odnajdujemy m.in. w „Dziennikach” – „...kontury dworku naszego tak się cudownie, otulone w lip ramiona, od zachodzącego słońca odbijały, żem go nie poznał... Modrzew, mój ukochany modrzew, przedmiot moich zachwytów, kołysał się tak poważnie, staw, w którym łagodnie siwo zarysowana odbija się Łysica ...Dworek nasz biały odbił się w tym zwierciadle całkowicie z swym gankiem, tak prześlicznie dzikim obrośniętym winem, z swymi błyszczącymi oknami, z lipami, modrzewiem, wierzbami i gruszą...”

Z opisów tych wynika, że był to typowy dworek polski. Prawdopodobnie były tu elementy tj.: zajazd – dwór – salon. Dużą rolę odgrywało powiązanie z krajobrazem, osie widokowe skierowane na naturalne dominanty – „góry domowe” – Radostową i Łysicę. W 1900 r. dwór spłonął, natomiast zabudowania folwarczne prawdopodobnie rozebrano po II wojnie światowej. Park położony jest w południowym rogu trójkąta zabudowy wsi, na najbardziej wysuniętym na południe jej krańcu. Droga prowadząca obok ogrodu od strony zachodniej prowadzi do wsi Ciekoty (dawne Mąchocice-Radostowa). Obie miejscowości oddziela szeroka dolina rzeki Lubrzanki. Teren parku ma kształt czworoboku nachylonego w kierunku południowym z ekspozycją widokową na góry. Aktualnie na tym terenie znajduje się zbiornik wodny, pole biwakowe i związana z nim infrastruktura oraz amfiteatr letni ze sceną; od zachodu granicę stanowi zalew, a od południa bezimienny strumyk – dopływ Lubrzanki. Nie ma zabudowań folwarcznych. W 1969 r. w 100 rocznicę urodzin pisarza, w miejscu przypuszczalnej lokalizacji dworu postawiono tablicę pamiątkową, a kilkanaście metrów dalej stoi pomnik z tekstem z Puszczy Jodłowej:

„Każda trudna, duża i ciężka praca (...) mierzy się w mej wyobraźni (...) na wysokość góry Radostowej. Jestem oto u jej podnóża (...) Widzę już mój kres i mój cel: rodzinny dom”.

W latach 2009-2011 zrealizowano projekt „Dworek Stefana Żeromskiego-Szklany Dom-Ikona regionu świętokrzyskiego” dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 (działanie 2.3 Promocja gospodarcza i turystyczna regionu), postawiono budynek Centrum Edukacyjnego „Szklany Dom” oraz zrekonstruowano Dworek Stefana Żeromskiego. Prace budowlane poprzedzone zostały konsultacjami ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w celu uniknięcia naruszenia ścisłej ochrony konserwatorskiej parku podworskiego, gdyż wpisany jest do rejestru WKZ i podlega takiej ochronie prawnej.

Góra Radostowa w granicach Gminy Masłów – Ciekoty i Mąchocice Kapitulne

Góra Radostowa stanowi jedno z najpiękniejszych wzgórz Gór Świętokrzyskich położonych na terenie Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Zbudowana jest z kwarcytów kambryjskich, w znacznej części porośnięta lasem. Wzgórze od strony zachodniej zamyka malowniczy przełom rzeki Lubrzanki. Południowa część wzniesienia usłana jest wąwozami z kamiennym dnem, tzw. kamecznicami. Przez teren góry przechodzi turystyczny czerwony szlak pieszy im. Edmunda Masalskiego z Gołoszyc do Kuźniaków. Szczyt góry położony jest na wysokości 451 m n.p.m. Nazwa góry może upamiętniać zmarłego w roku

1142 biskupa krakowskiego – Gaudentego-Radosta, herbu Poraj. U podnóża Góry Radostowa wychowywał się Stefan Żeromski nazywając ją w swojej twórczości Górą Domową. Ze względu na walory historyczne jak i wysoką wartość estetyczno-krajobrazową Góra Radostowa objęta została ochroną konserwatorską Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków jako ważny element krajobrazu kulturowego Regionu Świętokrzyskiego.

Osiedle robotnicze w Wiśniówce

W 1934 roku rozpoczęto budowę osiedla robotniczego w Wiśniówce. Osiedle to było przeznaczone dla pracowników zespołu kamieniołomów, własności Kieleckich Kopalni Surowców Skalnych. Oprócz domów mieszkalnych i budynków gospodarczych, w obrębie osiedla znalazły się m.in.: remiza strażacka oraz budynek administracyjno – socjalny z kaplicą – w którym funkcjonowała szkoła podstawowa do 2008r.

Wszystkie obiekty wchodzące w skład tego zespołu są drewniane o konstrukcji zrębowej, parterowe z poddaszem użytkowym i dachami krytymi gontem. W chwili obecnej domy znajdują się w rękach prywatnych właścicieli – głównie rodzin pracowników kamieniołomów. Ich stan jest w większości dobry. Jedyny mankament stanowią chaotyczne remonty, które różnicują wygląd budynków tj. np. wymiana pokrycia dachowego, wymiana okien, co skutkuje różnicami w kolorystyce, wielkości otworów okiennych w poszczególnych budynkach. Ponadto obiektem, który zdecydowanie negatywnie wyróżnia się z całego osiedla jest nowy obiekt administracyjno – socjalny kamieniołomów z płaskim – stropodachem i elewacjami pokrytymi białym sidingiem.

Zabytki archeologiczne

Południowo - zachodnia część gminy Masłów, podobnie jak część miasta i gminy Kielce oraz gminy Górno została objęta badaniami archeologicznymi, powierzchniowymi na obszarze AZP nr 85-63. Przeprowadzono je w kilku etapach od marca 1999 roku do października 2000 r. Kwerenda, którą objęto archiwa: Wydziału Archeologicznego WO SOZ w Kielcach, Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Archeologicznego w Krakowie i Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, ujawniła na tym obszarze kilkanaście stanowisk, głównie znanych z wcześniejszych badań J. Kuczyńskiego. Uwzględniono również stanowiska, które nie znalazły się w dokumentacji AZP z 1980r. W trakcie badań zweryfikowano pozytywnie jedynie stanowisko w Woli Kopcowej (AZP 58-63/7). Nowo odkryte stanowiska należą do kategorii śladów osadnictwa. Większość zweryfikowanych i odkrytych stanowisk – ogółem 28, znajduje się w sąsiedztwie dolin rzecznych i dolin strumieni. Duża część stanowisk z badań J. Kuczyńskiego jest położona na stokach niewielkich wzniesień związanych z ww. dolinami. Ślady osadnictwa odkryte w południowej części terenu objętego badaniami wystąpiły na terenach pagórkowatych poza dolinami. Obecność infrastruktury miejskiej oraz zachodzący na tych terenach proces odłogowania pól uprawnych, który rozpoczął się w latach 90. znacząco utrudniły badania nad osadnictwem. Podsumowując należy zwrócić uwagę na związek wykrytych faktów osadniczych z siecią hydrograficzną oraz na to, iż znaczny odsetek zweryfikowanych faktów osadniczych związanych jest z okresem średniowiecza, co pozwala przypuszczać, że dopiero w tym okresie rozpoczęto zagospodarowanie bagnistej i trudnodostępnej doliny Silnicy.

Stanowiska objęte są bierną ochroną archeologiczną, co oznacza konieczność w przypadku podejmowania wobec nich jakiejkolwiek działalności inwestycyjnej, zapewnienia na koszt inwestora nadzoru archeologicznego, prowadzonego przez dyplomowanego archeologa na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub wyprzedzających badań ratowniczych, w zależności od zakresu inwestycji i stopnia naruszenia zabytkowych struktur.

Wykaz zabytków archeologicznych położonych na terenie Gminy Masłów przedstawia Załącznik nr 3 do Programu.

Oprócz obiektów podlegających ochronie na podstawie wpisu do rejestru zabytków oraz ujęcia w gminnej ewidencji występują na terenie Gminy Masłów pomniki oraz miejsca pamięci narodowej upamiętniające postaci lub wydarzenia ważne dla Narodu i Państwa Polskiego, stanowiące materialne świadectwo istotne z punktu widzenia narodowej tożsamości.

Pomniki

- Kamienny obelisk z żeliwną tablicą znajdujący się przy dawnej szkole w Wiśniówce, upamiętniający odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r., poświęcony twórcy legionów – Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, odsłonięty 08.11.1998r. (60 lat po zniszczeniu poprzedniego pomnika przez Niemców),
- Żelazny krzyż na kamiennym cokole w Domaszowicach z napisem przypominającym patriotyczne manifestacje sprzed powstania styczniowego – „Błogosław Boże Twojemu ludowi” I.E.C. 1862.,

Miejsca pamięci narodowej, groby o znaczeniu historycznym oraz osób szczególnie zasłużonych

- Pojedyncza mogiła opatrzona metalowym krzyżem zmarłego tragicznie z rąk hitlerowców z 17.10.1941 r. na cmentarzu w Masłowie,
- Mogiła 13 nieznanymi żołnierzy W.P. poległych we wrześniu 1939 r., (przeniesiona z dawnego cmentarza na północ od Brzezinek), na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,
- Mogiła Franciszka Głowackiego, ps. Ryś – żołnierza A.K. z oddz. Wybranieccy z 1944 i oficerów W.P. poległych we wrześniu 1939 r. (przeniesiona z dawnego cmentarza na północ od Brzezinek), na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,
- Mogiła nieznanymi żołnierzy W.P. poległych w 1914–1939 (przeniesiona z dawnego cmentarza na północ od Brzezinek), na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach, Mogiła żołnierzy 1914 – 1915 na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,
- Mogiła Barbary Osuch, uczestniczki Powstania Warszawskiego w batalionie Parasol, z 1985 r. na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,
- Miejscem pamięci narodowej, niestety na dzień dzisiejszy bez dokładnej lokalizacji, będącym jednocześnie świadectwem martyrologii jest również miejsce bestialskiego mordu prezydenta Kielc – Stefana Artwińskiego (1862 – 1939) w kamieniołomach na Wiśniówce.

5.5 Zabytki o najważniejszym znaczeniu dla gminy

Do najbardziej wartościowych obiektów zabytkowych występujących na terenie Gminy Masłów, z punktu widzenia wartości historycznej oraz znaczenia dla obecnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz kształtowania tożsamości jej mieszkańców należą:

- Park podworski – Ciekoty
- Zespół kościoła parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego w Masłowie Pierwszym
- Osiedle robotnicze (38 domów drewnianych) w Wiśniówce

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego. Analiza szans i zagrożeń

Analiza szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron wynikająca z oceny stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony oraz realizowanej przez gminę Masłów polityki rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego	
Mocne strony	Słabe strony
• Bardzo korzystna lokalizacja gminy w sąsiedztwie Miasta Kielce • Dobre połączenia komunikacyjne gminy (lotnisko, droga krajowa, komunikacja miejska) • Duża liczba zabytkowych obiektów sakralnych oraz zabytkowego budownictwa drewnianego • Uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego w planowaniu przestrzennym oraz w dokumentach strategicznych Gminy • Duża aktywność mieszkańców w zakresie działalności kulturalnej • Działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Masłowie • Walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy • Tradycje Gminy jako miejscowości letniskowej i związanej z weekendowym ruchem turystycznym • Potencjał turystyczno-rekreacyjny: ścieżki przyrodnicze, szlaki piesze i rowerowe, elementy infrastruktury turystycznej oraz baza usług turystycznych • Rosnąca liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy • Wzrastająca liczba mieszkańców gminy • Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej • Duża liczba zespołów śpiewaczych w gminie kultywujących tradycje ludowe będące świadectwem kultury naszych przodków • Wzrastające zainteresowanie turystyką kulturową w rejonie Miasta Kielce • Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla całego terenu gminy	• Mała ilość obiektów występujących na terenie gminy wpisanych do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków • Zły stan zachowania najstarszych obiektów zabytkowych na terenie gminy • Ubytek zabytków nieruchomych z rejestru na skutek zniszczenia, wyburzenia • Liczna grupa zabytków drewnianych wymagających dużego nakładu na prace konserwatorskie i remontowe (osiedle w Wiśniówce) • Brak inwestorów zewnętrznych zainteresowanych rewitalizacją istniejących obiektów zabytkowych • Brak zintegrowanego systemu informacji o obiektach zabytkowych przeznaczonych do zagospodarowania • Niedostateczna wiedza mieszkańców gminy o wartości dziedzictwa kulturowego i znaczeniu dla rozwoju ich „Małej Ojczyzny” • Niewystarczające dofinansowanie z Unii Europejskiej i innych źródeł zewnętrznych, do projektów dotyczących remontów i konserwacji obiektów zabytkowych • Brak lub niska wiedza o prawnych obowiązkach właścicieli zabytków w zakresie należytego utrzymania obiektów historycznych • Zanikanie tradycyjnej sztuki budowlanej i form budowlanych oraz zanik stosowania tradycyjnych materiałów • Niewystarczająca edukacja dzieci i młodzieży w zakresie regionalizmu i wrażliwości na kulturę
Szanse	Zagrożenia
• Współpraca z Miastem Kielce w zakresie promocji gminy w tym	• Dewaloryzacja krajobrazu kulturowego, szczególnie

promocji dziedzictwa kulturowego w ramach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego • Współfinansowanie z budżetu gminy prac remontowych na obiektach zabytkowych • Rozwój współczesnej sztuki ludowej opartej na tradycji, podtrzymanie obrzędowości ludowej i ochrona ginących zawodów • Korzystne tendencje i prognozy w zakresie rozwoju turystyki kulturowej • Wykorzystanie znaczenia niematerialnego dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu promocji gminy Masłów • Stworzenie warunków do wykorzystania zasobu dziedzictwa materialnego na potrzeby funkcji kulturalnych i edukacyjnych • Rozszerzenie współpracy międzyregionalnej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych • Wysoka aktywność i doświadczenie władz i administracji samorządowej w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych • Wzrost dotacji na prace z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, w tym na prace konserwatorskie • Stworzenie i promocja lokalnych wzorców architektonicznych nawiązujących do tradycji miejsca • Pozytywna rola Kościoła w dziedzinie ochrony zabytków • Aktywny udział stowarzyszeń i instytucji kultury w kultywowaniu i zachowaniu lokalnego dziedzictwa • Zwiększenie zainteresowania kulturą w wyniku wzrostu poziomu życia Polaków	tradycyjnego osadnictwa wiejskiego przez niekontrolowany proces wprowadzania nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach, odkształceniach • Postępująca degradacja obiektów zabytkowych wskutek nadmiernej eksploatacji oraz niedostosowania sposobu użytkowania do charakteru zabytku • Dewastacje, kradzieże, podpalenia obiektów zabytkowych • Ekspansja inwestycyjna w historyczne układy urbanistyczne wsi • Brak odpowiednich przepisów pobudzających sponsorowanie kultury i ochrony zabytków • Traktowanie konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego jako problemu konfliktogennego i ograniczającego swobodę dysponowania własnością prywatną i publiczną • Niewystarczająca współpraca państwa i samorządu terytorialnego na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego • Negatywny wpływ wzmożonego transportu drogowego na stan zabytków • Niszczenie drewnianej zabytkowej zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej w wyniku jej opuszczenia przez właścicieli w ramach emigracji zarobkowej • Niska świadomość właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych w zakresie możliwości ich wykorzystania w celach komercyjnych • Zbyt trudne procedury pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej na prace konserwatorskie zabytków • Brak akceptacji przepisów prawa miejscowego w zakresie ochrony krajobrazu, wśród właścicieli nieruchomości
---	---

7. Założenia programowe : priorytety, kierunki działań i zadania

7.1 Priorytety programu

W wyniku analizy wyznaczono trzy priorytety realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na latach 2016-2019

- **Priorytet I**
Renowacja i rewitalizacja zabytków na terenie Gminy Masłów
- **Priorytet II**
Popularyzacja zasobów dziedzictwa kulturowego gminy oraz edukacja służąca rozwijaniu wrażliwości na kulturę mieszkańców gminy
- **Priorytet III**
Rozpoznanie i ewidencja istniejących na terenie gminy obiektów zabytkowych w celu powiększenia zidentyfikowanych zasobów kultury gminy

7.2 Kierunki działań programu i zadania do realizacji

Priorytet I: Renowacja i rewitalizacja zabytków na terenie Gminy Masłów		
Kierunki działań	Zadania	Wykonawca
1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	1. Podjęcie uchwały umożliwiającej przekazywanie dotacji z budżetu gminy na prace remontowe obiektów zabytkowych	Przygotowanie projektu uchwały - Urząd Gminy Podjęcie uchwały – Rada Gminy
	2. Udzielanie pomocy merytorycznej właścicielom obiektów zabytkowych w przygotowaniu dokumentacji konkursowej w ramach starań o środki finansowe na renowację zabytków	Urząd Gminy
	3. Podejmowanie starań o środki z Unii Europejskiej na projekty obejmujące swym zakresem prace związane z renowacją zabytków	Urząd Gminy
	4. Wspomaganie finansowe renowacji zabytków nie należących do gminy	Urząd Gminy w wyniku realizacji uchwały, o której mowa w zadaniu 1
2. Podejmowanie prac związanych z podniesieniem atrakcyjności turystycznej zabytków	1. Prowadzenie prac powiększających ofertę turystyczno-rekreacyjną obiektu zabytkowego – Park	Urząd Gminy Gminny Ośrodek Kultury Sportu w Masłowie

	Podworski Ciekoty 2. Prowadzenie bieżących prac porządkowych obiektów zabytkowych 3. Iluminacja wybranych obiektów zabytkowych gminy	Właściciele obiektów zabytkowych w tym Urząd Gminy oraz Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Masłowie Urząd Gminy
--	---	--

Priorytet II: Popularyzacja zasobów dziedzictwa kulturowego gminy oraz edukacja służąca pobudzaniu wrażliwości na kulturę mieszkańców gminy oraz rozwojowi turystyki kulturowej		
Kierunki działań	Zadania	Wykonawca
1. Zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy	1. Udostępnienie na stronie internetowej pełnej informacji o zabytkach gminy 2. Opracowanie atrakcyjnej graficznie mapy zabytków gminy, zawierającej zdjęcia oraz opis poszczególnych obiektów, a także informację o miejscu lokalizacji na terenie gminy	Urząd Gminy Urząd Gminy
2. Popularyzacja wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego gminy	1. Organizowanie szkoleń w zakresie wiedzy o ochronie regionalnego dziedzictwa kulturowego 2. Organizowanie spotkań i prelekcji przybliżających historię gminy i jej dziedzictwo kulturowe 3. Organizowanie gminnych konkursów z wiedzy o zabytkach i ich roli w kształtowaniu tożsamości narodowej	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Masłowie Gminna Biblioteka Publiczna w Masłowie Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Masłowie Gminna Biblioteka Publiczna w Masłowie Szkoły z terenu gminy Gminna Biblioteka Publiczna w Masłowie
3. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy w celu wykreowania produktu turystyki kulturowej	1. Zorganizowanie konkursu na produkt turystyki kulturowej w oparciu o wybrane obiekty zabytkowe gminy 2. Realizacja elementów infrastruktury służącej funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Masłowie Urząd Gminy

Priorytet III: Rozpoznanie i ewidencja istniejących na terenie gminy obiektów zabytkowych w celu powiększenia zidentyfikowanych zasobów kultury gminy		
Kierunki działań	Zadania	Wykonawca
1. Aktualizacja stanu wiedzy na temat występowania na terenie gminy obiektów zabytkowych nie ujętych w gminnej ewidencji zabytków	1. Inwentaryzacja terenu gminy pod kątem występowania obiektów o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej 2. Ocena stwierdzonych obiektów w celu potwierdzenia ich wartości zabytkowej 3. Wpisanie obiektów do gminnej ewidencji zabytków 4. Wystąpienie z wnioskiem do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach o wpisanie najbardziej cennych zabytków do wojewódzkiego rejestru zabytków	Urząd Gminy przy wsparciu sołtysów Urząd Gminy przy współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Kielcach Urząd Gminy po uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Kielcach Urząd Gminy
2. Zapobieganie degradacji zabytkowych nagrobków na cmentarzach gminy	1. Przeprowadzenie inwentaryzacji zabytkowych nagrobków na cmentarzach zlokalizowanych na terenie gminy i prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich najcenniejszych obiektów	Urząd Gminy
3. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków nowowprowadzanych do gminnej ewidencji zabytków	1. Opracowanie propozycji warunków współpracy z właścicielami stwierdzonych zabytków zapewniających właściwą opiekę nad zabytkowymi obiektami	Urząd Gminy
4. Aktualizacja dokumentacji w zakresie planowania przestrzennego	1. Zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poprzez wpisanie nowych obiektów zabytkowych	Urząd Gminy

8. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Realizacja Programu będzie się odbywać poprzez wykonanie wskazanych zadań na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawne i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów prawnych, finansowych, koordynacji, społecznych oraz instrumentów kontrolnych.

8.1 Instrumenty prawne

- Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków,
- Wykonywanie decyzji administracyjnych z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.

8.2 Instrumenty finansowe

- Finansowanie z budżetu gminy prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych będących własnością samorządu
- Aplikowanie o dofinansowanie z funduszy europejskich na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami
- Udzielanie dotacji na realizację prac remontowych i konserwatorskich na zabytkach nie będących własnością samorządu

8.3 Instrumenty koordynacji

- Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Masłów na lata 2015-2025 w części dotyczącej ochrony dziedzictwa kulturowego
- Współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie wykonywania prac remontowo-restauratorskich przy zabytkowych obiektach sakralnych
- Współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi

8.4 Instrumenty społeczne

- Działania edukacyjne społeczności lokalnej w zakresie dziedzictwa kulturowego Gminy Masłów
- Współpraca z organizacjami społecznymi

8.5 Instrumenty kontrolne

- Bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków
- Monitoring stanu technicznego zabytków
- Sporządzanie sprawozdania z realizacji Programu

9. Zasady oceny realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zobowiązuje wójta gminy sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania sprawozdania radzie gminy. Przyjmuje się poniższe wskaźniki oceniające poziom realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2016-2019

W ramach priorytetu I:

- Poziom wydatków budżetu gminy na realizację programu ochrony i opieki nad zabytkami
- Wysokość środków finansowych zaplanowanych w budżecie gminy i wydatkowanych na udzielenie dotacji dla właścicieli zabytków na prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich
- Wartość pozyskanych środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych przez gminę
- Wartość pozyskanych środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych przez właścicieli zabytkowych obiektów
- Liczba obiektów zabytkowych poddanych pracom remontowym i konserwatorskim

- Wysokość środków finansowych wydatkowanych na realizację prac powiększających ofertę turystyczno-rekreacyjną obiektu zabytkowego – Park Podworski Ciekoty
- Ilość obiektów zabytkowych poddanych iluminacji

W ramach priorytetu II:

- Ilość opracowań umieszczonych na stronie internetowej Urzędu Gminy Masłów
- Wysokość środków wydatkowanych na realizację elementów infrastruktury służącej funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej w gminie
- Ilość zorganizowanych szkoleń w zakresie wiedzy o ochronie regionalnego dziedzictwa kulturowego
- Ilość wydawnictw promujących obiekty zabytkowe gminy
- Ilość zorganizowanych gminnych konkursów z wiedzy o zabytkach i ich roli w kształtowaniu tożsamości narodowej

W ramach priorytetu III:

- Ilość wniosków o wpis do rejestru zabytków
- Ilość wprowadzonych zmian do gminnej ewidencji zabytków
- Ilość uzupełnionych kart adresowych zabytków
- Ilość nowych obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków
- Ilość aktualizacji dokonanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- Ilość sołectw, w których dokonano inwentaryzacji obiektów małej infrastruktury sakralnej

10. Źródła finansowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Realizacja zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami wynikających z Programu może być finansowana z następujących źródeł:

- Budżet gminy bezpośrednio na własne wydatki gminy lub w formie dotacji dla innych właścicieli zabytków
- Środki własne właścicieli obiektów zabytkowych
- Środki zewnętrzne zagraniczne w tym środki z Unii Europejskiej
- Środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Zbiórki komitetów działających na rzecz ochrony zabytków
- Inne środki przewidziane prawem.

ANEKS**Załącznik nr 1 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Data wpisu
1	Ciekoty	Park podworski	Ciekoty	A.416	04.11.2009r.
2	Domaszowice	Kaplica pw. MB Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru	Domaszowice-Stara Wieś	A.418	04.11.2009r.
3	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	Góra Radostowa	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	A.316	17.08.2009r.
4	Wola Kopcowa	Kaplica	Wola Kopcowa	A.417	07.08.2012r.

Załącznik nr 2 Wykaz zabytków nieruchomych objętych gminną ewidencją zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
1	Ciekoty	Park podworski	Ciekoty	Wpisany do rejestru WKZ pod nr A.416 z 04.11.2009r.
2	Domaszowice	Kaplica pw. MB Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru	Domaszowice-196A	Wpisany do rejestru WKZ pod nr A.418 z 04.11.2009r.
3	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	Góra Radostowa	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	Wpisany do rejestru WKZ pod nr A.316 z 17.08.2009r.
4	Wola Kopcowa	Kaplica	Wola Kopcowa, ul. Świętokrzyska 88	Wpisany do rejestru WKZ pod nr A.417 z 07.08.2012r.
6	Barcza	Świetlica wiejska – dawna szkoła podstawowa	Barcza 43B	
7	Brzezinki	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki stary	Brzezinki	
8	Brzezinki	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	Brzezinki	
9	Masłów Pierwszy	Zespół Kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego	Masłów Pierwszy, ul. Ks. Józefa Marszałka	
10	Masłów Pierwszy	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	Masłów Pierwszy, ul. Spokojna	
11	Masłów Pierwszy	Młyn elektryczny	Masłów Pierwszy, ul. Jana Pawła II 24	
12	Wiśniówka	Administracja kamieniołomów – budynek administracyjno-socjalny (dawna	Wiśniówka 87	

		szkoła)		
13	Wiśniówka	osiedle robotnicze (38 domów drewnianych)	Wiśniówka nr 2-39	
14	Wola Kopcowa	Figurka Św. Jana Nepomucena	Wola Kopcowa	

Załącznik nr 3 Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr stano- wiska wg AZP	Znalezisko	Funkcja	Chronologia	Data wpisu
1	Mąhocice Kapitulne - Ameliówka	84-64		Siekierka krzemienna	Ślad osadniczy	neolit	11.02.1986
2	Mąhocice Kapitulne - Ameliówka	84-64		Fragment kardu motykowego (obuch) w kilku miejscach odbicia, powierzchnia gładzona, dł. 8,5cm		neolit	12.01.1988
3	Wola Kopcowa	85-63	15	Siekierka krzemienna nieszlifowana	Ślad osadniczy	neolit	20.11.1965
4	Wiśniówka	84		Fragment kamiennego narzędzia gładzonego – partia z zaokrąglonym obuchem	Ślad osadniczy	młodsza epoka kamienia	29.05.1995
5	Ciekoty	84-64		27 ułamków krzemieni, w tym kilkanaście różnych narzędzi krzemiennych, ze śladami obróbki napowierzchnio wej i przykrawędnej	Ślad osadniczy	epipaleolit	29.08.1970
6	Ciekoty	84-64		Odpadki surowcowe, kopalniane z krzemieni	Ślad osadniczy	mezolit	29.08.1970
7	Góra Radostowa (Ciekoty, Mąhocice Kapitulne)	85-64		Znalezisko powierzchniowo – kilka narzędzi i wiórów oraz kilkadziesiąt odłupków i odpadków krzemiennych	osada	neolit	23.11.1965